

Hudourništvo v gozdarstvu - včeraj, danes, jutri?

22.11.2017

doc. dr. Milan Kobal, Tadej Jeršič, Rok Ferme,
Janko Černivec, mag. Jože Papež, Peter Suhadolnik

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

Oddelek za gozdarstvo
in obnovljive gozdne vire

INŠTITUT
ZA VODE
REPUBLIKE
SLOVENIJE

VARSTVO PRED
EROZIJO, HUDOURNIKI IN PLAZOVI

Hidrotehnik
Vodnogospodarsko podjetje d.d.

KAZALO

- 1) Kratka zgodovina hudourništva v Sloveniji
- 2) Inženirska zbornica Slovenije in zakon o gradbeništvu
- 3) Zahteve trga na področju varstva pred erozijo, hudourniki in plazovi
- 4) Gospodarska javna služba na področju urejanja voda
- 5) Raziskovalno dela gozdarjev na področju varstva pred erozijo, hudourniki in plazovi
- 6) Pedagoško dela na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF UL na področju varstva pred erozijo, hudourniki in plazovi
- 7) **JUTRI???**

Zgodovina hudourništva v Sloveniji

- **1884:** sprejet Zakon o neškodljivem delovanju hudournih voda - začetek organizirane hudourniške dejavnosti na današnjem območju Slovenije (Beljak).
- **1888:** Izvedba hudourniških del na hudourniku Trebiža
- **1914:** ustanovljen Gozdarsko-tehniški odsek za zgradbo hudournikov
- **1950:** ustanovljeno Podjetje za urejanje hudournikov **PUH**
- **1970:** sprejet odlok o hudourniških območjih, kjer varstvo pred hudourniki in erozijo zagotavlja državni **PUH**
- **2002:** Sprejet nov Zakon o vodah
- **2012:** Stečaj Podjetja za urejanje hudournikov

Inženirska zbornica Slovenije IZS

Gozdarji sodelovali že pri nastajanju IZS leta 1996:

- predstavnik gozdarjev v UO Matične sekcije inženirjev tehnologov in drugih inženirjev (MST)
- sestavljena je komisija za strokovne izpite iz področja gozdarstva.

V IZS skupno nad 6500 pooblaščenih inženirjev PI, trenutno v MST **25 diplomiranih inženirjev gozdarstva** s strokovnim izpitom, ki delajo po Zakonu o graditvi objektov (Ur. l. RS, št. 126/07):

- odgovorni projektanti drugih načrtov s področja gozdarstva,
- odgovorni vodje del in odgovorni vodje gradbišč,
- odgovorni nadzorniki,

za:

- zahtevne,
- manj zahtevne in
- enostavne objekte.

Inženirska zbornica Slovenije IZS

Skrbno spremljanje sprejemanje nove gradbene zakonodaje v DZ:

- Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID),
- Gradbeni zakon (GZ),
- Zakon o urejanju prostora (ZUreP-2).

Podpora vseh gozdarjev:

- pri sprejemanja podzakonskih aktov (začetek 2018), da se pristojnosti PI gozdarstva ne bodo še dodatno zmanjševale,
- ohranitev pristojnosti (ki smo jih že imeli):
  - projektiranje in izvajanje lovilnih objektov za padajoče kamenje nad državnimi cestami
  - ohranjanje zahtevnosti gradnje gozdnih cest

Zahteve trga na področju hudournišтва

Projektno dokumentacijo za področje gozdnih gradenj lahko izdelujejo le tisti inženirji gozdarstva, ki uspešno opravijo strokovni izpit na IZS in postanejo pooblaščen inženirji PI.

Število PI gozdarstva je majhno:

- naročniki in upravni delavci pogosto poizvedujejo, ali inženir gozdarstva sploh lahko izdeluje določeno vrsto dokumentacije,

Gospodarska JS na področju urejanja voda

Način izvajanja, organizacijo, financiranje in koncesijo za izvajanje obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda (GJSUV) ureja **Uredba o načinu izvajanja obveznih državnih gospodarskih javnih služb na področju urejanja voda in o koncesijah teh javnih služb** (Ur. l. RS, št. 109/10)

Izvajajo se na celotnem ozemlju Republike Slovenije, ki je razdeljeno na:

- Zgornja Sava,
- Srednja Sava,
- Spodnja Sava,
- Savinja,
- Drava,
- Mura,
- Soča,
- območje jadranskih rek z morjem.

Gospodarska JS na področju urejanja voda

Pri izvajanju GJSUV v Sloveniji ima hudourništvo zelo pomembno vlogo, saj je **velik del Slovenije podvržen škodljivemu delovanju hudournih voda.**

Možnosti za **zaposlitev gozdarja-hudourničarja** je praktično na vseh območjih, kjer se **pojavlja hudourniška problematika:**

- Zgornja Sava,
- Srednja Sava,
- Soča,
- Savinja,
- Drava.

Raziskovalno delo gozdarjev v hudourništvu

Za Slovenijo in gozdarja-hudourničarja je pomembno, da:

- izhaja iz bogate **tradicije organiziranega hudourništv**a v Sloveniji
- da pri snovanju novih rešitev upošteva **dosežke hudourniške stroke**

V ospredju razvojnih aktivnosti je:

- sodelovanje pri optimizaciji varovalne in zaščitne vloge gozdov;
- uvajanje prilagoditvenih in dopolnilnih varovalnih ukrepov - zgolj varovalna vloga gozdov marsikje ni dovolj;
- razvoj varovalnih objektov, ki zmanjšujejo prisotnost lesenega plavja;
- raziskovanje značilnosti hudourniških procesov kot osnova za odločitve o zelenih ukrepih za zmanjšanje ogroženosti;
- prilagajanje / razvoj prečnih in vzdolžnih hudourniških objektov;
- razvoj inženirsko-bioloških ukrepov in sonaravnega urejanja vodotokov;
- upravljanje hudourniškega (vodozlivnega) območja kot celote in ne zgolj struge!

Raziskovalno delo gozdarjev v hudourništvu

Trenutno so gozdarji vključeni mednarodne raziskovalne projekte s področja varstva pred erozijo, hudourniki in plazovi:

- DanubeSediment (Interreg Danube Transnational, IzVRS)
- HyMoCARES (Interreg Alpine Space, IzVRS)
- SPARE (IzVRS)
- RockTheAlps (GIS, ZGS, BF UL)
- ViVaCCAdapt (LIFE, Hidrotehnik d.d., IzVRS)
- LIFE STRŽEN (LIFE, Hidrotehnik d.d.)
- FRISCO 1 (SI-HR, Hidrotehnik d.d.)

Platforma za naravne nesreče PLANALP pri Alpski konvenciji, skupina AG8 za naravne nesreče v alpski makroregiji, sekcija “Obvladovanje hudournikov, erozije in zemeljskih plazov“ v IUFRO, UO INTERPRAEVENT (obvladovanje hudournikov in erozije), skupina strokovnjakov Mehanizma EU za civilno zaščito za interventno obvladovanja naravnih nesreč, ...

Pedagoško delo Oddelka za gozdarstvo BF UL

Na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF UL študentje poleg širokega nabora znanj iz področja gozdarstva, (lahko) poslušajo naslednje predmete z izključno vsebino varstva pred erozijo, hudourniki in plazovi:

- Gospodarjenje s povirji in hudourniki (BSc UN, obvezni)
- Hudourništvo (BSc VS, izbirni)
- Inženirska biologija (MSc, izbirni)
- Urejanje hudourniških območij (MSc, izbirni)
- Varstvo pred naravnimi nevarnostmi (MSc, izbirni)

V študijskem letu 2016/2017 so iz področja hudourništva diplomirali 3 študentje (1 BSc, 2 MSc), trenutno pa je v postopku izdelave 8 zaključnih del iz področja hudourništva (4 BSc, 3 MSc, 1 PhD).

V študijskem letu 2017/2018 “hudourništvo“ posluša 41 študentov!!!

Jutri???

1. Smiselno bi bilo razmisliti o **ponovni razdeliti porečja slovenskih rek na povirja hudourniškega značaja in ravninske dele vodotokov** – z namenom optimalnejšega upravljanja s hudourniškimi območji.
2. Ena izmed ključnih posebnosti obravnavanja erozijske in hudourniške problematike je njena usmerjenost k **obravnavi celotnega zlivnega območja hudournikov** in nikakor ne zgolj omejevanje na strugo in ožji priobalni pas.
3. V okviru **javne gozdarske službe** bi morala biti **večja pozornost namenjena hudourniški in erozijski problematiki**, del sredstev javne gozdarske službe bi bilo smiselno nameniti raziskavam in razvoju na področju varstva pred hudourniki, erozijo in plazovi.

Jutri???

4. Zaželeno je, da bi bile kompetence in **reference gozdarjev – hudourničarjev prepoznane in aktivno podprte** s strani širše stanovske gozdarske stroke in ostalih »podpornikov« – predvsem z vidika aktivne pomoči pri vzdrževanju statusa pooblaščenega inženirja na IZS.
5. Dobrodošlo bi bilo tudi **širjenje zavesti med potencialnimi naročniki del** – tako med državnimi uslužbenci kot ostalimi, da snovanje in projektiranje **rešitev na hudourniških in erozijskih območjih zahteva tudi specifična znanja in izkušnje gozdarjev-hudourničarjev.**
6. Večjo **preudarnost** je potrebno nameniti tudi **razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje** (npr. gozdne ceste so uvrščene med enostavne objekte!).

Jutri???

7. **Več inženirskih vsebin** (mehanika, inženirska geologija, mehanika tal, osnove projektiranja...) je potrebno vključiti **v študijske programe** (BSc, MSc) na **Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire** BF UL.
8. K uspešnemu razvoju in veljavi varstva pred hudourniki, erozijo in plazovi v Sloveniji bo zagotovo pripomoglo tudi **Društvo hudourničarjev Slovenije**, ki je trenutno v fazi ustanavljanja.

**Hudournišтво v gozdarstvu
včeraj, danes, jutri?**

HVALA ZA POZORNOST!